Ministerstwo
Sprawiedliwości

Departament Prawa Karnego

DPK-II.0512.22.2026

Warszawa, 29 października 2026 r.

Pan

Szanowny Panie,

w odpowiedzi na przekazaną w dniu 31 sierpnia 2026 r. przez Rzecznika Praw Obywatelskich petycję z dnia 28 sierpnia 2026 r. w sprawie zmiany przepisów Kodeksu karnego dotyczących wieku ochrony prawno-seksualnej małoletnich oraz usunięcia rażących sprzeczności w traktowaniu niepełnoletnich przez system prawny, w zakresie posiadanej właściwości, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2026 r. poz. 795), dalej „k.c.", pełną zdolność do czynności prawnych nabywa się z chwilą uzyskania pełnoletności (czyli ukończenia 18 lat lub zawarcia przez małoletniego małżeństwa), natomiast stosownie do art. 12 k.c. *a contrario* osobom, które ukończyły 13 lat przysługuje ograniczona zdolność do czynności prawnych. Czynność prawna dokonana przez osobę nieposiadającą zdolności do czynności prawnych jest nieważna (art. 14 § 1 k.c.), jednakże, gdy osoba niezdolna do czynności prawnych zawarła umowę należącą do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego, umowa taka staje się ważna z chwilą jej wykonania, chyba że pociąga za sobą rażące pokrzywdzenie osoby niezdolnej do czynności prawnych (art. 14 § 2 k.c.).

Co do zasady, do ważności czynności prawnej, przez którą osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych zaciąga zobowiązanie lub rozporządza swoim prawem, potrzebna jest zgoda jej przedstawiciela ustawowego (art. 17 k.c.), natomiast ważność umowy, która została zawarta przez osobę ograniczoną w zdolności do czynności prawnych bez wymaganej zgody przedstawiciela ustawowego, zależy od potwierdzenia umowy przez tego przedstawiciela (art. 18 § 1 k.c.).

+48 22 52 12 888
kontakt@ms.gov.pl
www.gov.pl/sprawiedliwosc

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

Osoba ograniczona w zdolności do czynności prawnych może bez zgody przedstawiciela ustawowego zawierać umowy należące do umów powszechnie zawieranych w drobnych bieżących sprawach życia codziennego (art. 20 k.c.). W tym miejscu należy zauważyć, że *de lege lata* osoba fizyczna może zostać pozbawiona zdolności do czynności prawnych poprzez jej ubezwłasnowolnienie (art. 13 k.c.) lub zdolność do czynności prawnych może zostać takiej osobie ograniczona poprzez ubezwłasnowolnienie częściowe (art. 16 k.c.). Pojęcie zdolności do czynności prawnych nie posiada definicji legalnej. W doktrynie przyjmuje się jednak, że zdolność do czynności prawnych oznacza zdolność do składania oświadczeń woli we własnym imieniu i ze skutkami prawnymi dla siebie. Należy jednak zauważyć, że zdolność do czynności prawnych jest atrybutem prawa cywilnego. Na płaszczyźnie innych gałęzi prawa, w szczególności prawa publicznego, ustawodawca niejednokrotnie wprowadza odmienną granicę wieku dla przyznania określonych uprawnień (np. wykonywania zwodu, pełnienie funkcji, biernego prawa wyborczego, wyrażenia zgody na leczenie, podjęcie zatrudnienia).

Z kolei, obowiązujące przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.), dalej „k.k.", zapewniają właściwą ochronę wszystkich dzieci przed wykorzystaniem seksualnym, zasadnie różnicując to, że określone zachowania podejmowane przeciwko małoletnim poniżej 15 roku życia należy uznać za zabronione, przy braku karalności tożsamych działań podejmowanych wobec dzieci w wieku 15-18 lat.

Na gruncie k.k. małoletnim jest osoba aż do ukończenia 18 roku życia. Ustawodawca zasadnie i konsekwentnie wyróżnia jednak pojęcie „małoletniego poniżej 15 roku życia", zakazując czynności seksualnych z taką osobą, niezależnie od jej faktycznej zgody. Zasada ta posiada solidne zakotwiczenie w reżimie karnym i jest wynikiem określonego konsensusu, który znalazł akceptację w toku wielu prac legislacyjnych dotyczących przestępstw skierowanych przeciwko małoletnim poniżej lat 15 (lub gdy treści pornograficzne obejmują udział takiego małoletniego). Dlatego też powyżej 15 roku życia system prawny zaczyna traktować decyzję seksualną młodego człowieka jako prawnie relewantną (współżycie poniżej tego wieku, na gruncie art. 200 § 1 k.k. jest penalizowane). W tym kontekście nie można automatycznie uznać, że wybrane czyny określone w rozdziale XXV popełnione na szkodę dziecka poniżej lat 15 powinny rodzić

odpowiedzialność karną w przypadku ich popełnienia także na szkodę małoletniego w wieku 15-18 lat.

Petycja wydaje się nie wskazywać przy tym zasadnych argumentów wskazujących na konieczność dokonania modyfikacji w tym zakresie, wskazując chociażby na badania psychologiczne, statystyki naukowe które uzasadniałyby dokonanie tak istotnej zmiany systemowej. Natomiast wskazane w petycji argumenty odnoszące się do zasad określania zdolności do czynności prawnej funkcjonują – jak już wskazano – w reżimie prawa cywilnego, dlatego też nie mogą stanowić podstawy do zmiany utrwalonych i fundamentalnych zasad dotyczących prawa karnego.

Z całą stanowczością należy również odnotować, że dyspozycje k.k. zapewniają właściwą ochronę przed wykorzystaniem seksualnym małoletnich w wieku 15-18 lat, w tym również na skutek „manipulacji ze strony dorosłych". Przykładowo, art. 198 k.k. penalizuje zachowanie sprawcy, który wykorzystując bezradność innej osoby doprowadza ją do obcowania płciowego lub do poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności. Przestępstwo to zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8. Również art. 199 § 2 i 3 k.k. penalizuje zachowanie dotyczące wykorzystania małoletniego, który ukończył 15 lat, nadużywając stosunku zależności, wykorzystując krytyczne położenie, nadużywając zaufania lub udzielając w zamian korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy. Przestępstwo to zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. Dodatkowo, w Departamencie Prawa Karnego MS opracowano projekt ustawy, który zakłada podwyższenie sankcji karnej możliwej do wymierzenia za to przestępstwo do wysokości kary pozbawienia wolności od roku do lat 10. Rozwiązanie to realnie wzmocni ochronę dzieci, w tym również małoletnich w wieku 15-18 lat.

W zakresie postulatu 3, petycja nie wskazuje szerzej na podmiot, który stosuje manipulację wobec dzieci i rodzaj manipulacji, zatem trudno wskazać o podjęcie jakich działań legislacyjnych wnosi się. Z całej treści petycji można się jedynie domyślać, że prawdopodobnie chodzi o to, aby to rodzice decydowali o sferze seksualnej dziecka aż do pełnoletności. Tak sformułowany postulat bez uzasadnienia i wskazania argumentacji nie pozwala na szersze odniesienie się.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić brak konieczności uwzględnienia ww. postulatów podnoszonych w petycji.

W zakresie postulatu 2, a dotyczącego dostosowania i ujednolicenia przepisów prawa medycznego i farmaceutycznego, tak aby wyeliminować sytuacje, w których niepełnoletni mogą samodzielnie decydować o kwestiach związanych z reprodukcją i sferą seksualną z pominięciem opiekunów prawnych, przy jednoczesnym zachowaniu wymogu obecności opiekuna na zwykłe świadczenia zdrowotne, uprzejmie wskazuję, że postulat ten pozostaje poza właściwością Ministra Sprawiedliwości. Ew. nowelizacja ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2025 r. poz. 1461, z późn. zm.) czy ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz.U. z 2026 r. poz. 612, z późn.zm.), zgodnie z ustawą z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1275), pozostaje we właściwości Ministra Zdrowia. W tych zatem kwestiach postulaty (zapytania) może Pan kierować do Ministerstwa Zdrowia.

Z poważaniem
Jakub Kalbarczyk
Zastępca Dyrektora
Departament Prawa Karnego
/podpisano elektronicznie/